Grigore Constantinescu

Comuna

CĂTEASCA

PITEŞTI MMXV

CĂTEASCA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Căteasca**; Catanele; Cireşu; Coşeri; Gruiu; Recea; Siliştea.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDETULUI: 20 km.
SUPRAFAŢĂ: 80,1 km^2.
POPULAŢIE: 4.006 locuitori [2.005 M + 2.001 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Cacaleţi (Siliştea) – <1594 septembrie 26–1595 ianuarie> (DIR, XVI, B, ŢR, vol. VI, doc. 170)• **Cireşu** – 1520 [7029] noiembrie 26 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 203).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Cireșu.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 26 noiembrie 1520, prin care se confirmă lui Baldovin proprietatea asupra „mai multor ocine", printre care și Florienii, „în hotar cu Cireș".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Căteasca este atestată prin uneltele din silex aparţinând culturii de prund, atribuite tipologic perioadei paleoliticului inferior, iar, pe teritoriul satului Recea, prin tumulii datând din epoca bronzului.

TOPONIMIE:

- **Căteasca** – toponim social format pe baza unui antroponimic feminin, cu dublă semnificaţie: soţia lui *Cătea* – nume atestat documentar, sau moşia acestuia. Preotul cărturar Ion Drăghici din Popeşti consideră că numele Căteasca are semnificaţia de „loc de popas, cătare de drum între satele de munte şi câmpie".
- **Catanele** – toponim social relevând existenţa unor categorii de locuitori cu situaţie specială în organizarea statală; format din pluralul substantivului *catană* ≈ „soldat, ostaş".
- **Cireşu** – toponim topografic provenit din apelativul „*cireş*". „La marginea satului, era un cireş bătrân, înalt, cu cireşe amare.".
- **Coşeri** – toponim indicând ocupaţia specifică a unor locuitori care confecţionau, din răchită, *coşuri* pentru căruţe. O versiune locală asociază numele satului cu „*coşarele* sau pătulele moşiei Tompa".
- **Gruiu** – toponim topografic provenit din apelativul *grui* ≈ „pisc sau coastă de deal; colină, movilă".
- **Recea** – toponim topografic provenit din apelativul de origine bulgară *reka* ≈ „pârâu".
- **Siliştea** – toponim social format din apelativul *silişte*, al cărui sens este determinat de etimonul bulgar *seliste* ≈ „ruinele sau aşezarea unui fost sat". Numele anterior: Cacaleţi.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracterizată prin frecvenţa locuinţelor ţărăneşti edificate pe temeie de lemn, cu pereţii din grădele de nuiele, peste care s-a aplicat un strat de „pomosteală" din pământ. Casele sunt prevăzute cu sală dispusă pe faţada principală, având stâlpi de lemn simpli, neornamentaţi. Exemplare rare de construcţii aparţinând populaţiei înstărite prezentau un plan dezvoltat pe două niveluri şi se caracterizau printr-o excesivă decoraţie în stucatură.

Portul popular tradiţional prezintă evidente influenţe ale costumului specific zonei etnografice a Teleormanului.

În domeniul artei interpretative, s-a remarcat Floricã Voinicilă, născut într-o familie de lăutari din Gruiu, în anul 1928; component al orchestrei «Doina Argeşului», a fost supranumit „lăutarul preşedinţilor", întrucât a fost interpretul argeşean preferat al preşedinţilor: Gheorghiu-Dej, De Gaulle, Nicolae Ceauşescu, Ion Iliescu, Emil Constantinescu şi Traian Băsescu, dar şi „omul orchestră", fiindcă el cântă la: vioară, ţambal, orgă, pian, contrabas şi cobză; este, de asemenea, un excelent solist vocal.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Căluşul, Căzăceasca, Ciuleandra, Mânioasa.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Bisericile ortodoxe din comună sunt „înveştmântate" cu picturi murale de un rafinament artistic deosebit:

✚ **Biserica «SŞ» Catanele** [1926]~ctitorită de enoriaşii parohiei •intervenţii: consolidare cu centuri metalice [1941] •pictură murală: anonim [1926].

✚ **Biserica «AMD» Cireşu** [1877]~ctitorită de enoriaşii parohiei Cireşu, clăcaşi pe moşia boierilor Goleşti •intervenţii: consolidare [1917; 1946]; refacerea bolţilor [1966] •pictură murală: Ion Diaconu-Râmnicu Vâlcea [1966].

✚ **Biserica «AMD+CP» Gruiu** [1866-1871]~ctitorită de preotul Gheorghe Popescu şi enoriaşii parohiei •intervenţii: consolidare [post 1940]; repararea acoperişului [1964] •pictură murală: Ilie zugrav ot Piteşti [1871]; Nicolescu-Piteşti [1944].

✚ **Biserica «AMD» Popeşti-Cătеasca**[1937-1956] ctitorită „cu cheltuiala harnicilor enoriaşi din parohie, prin osârdia pr. Ion Drăghici şi a prezbiterei Maria" •proiect: arh. Emil Călinescu-Bucureşti •pictură murală: Eremia Profeta [1956].

✚ **Biserica «DTS+CP» Siliştea** (Cacaleţi) [1870]~ctitorită de lt. colonel Dan Badea •pictură murală: Belizarie Paraschivescu [1870].

✝ **Monumente eroi**: **Catane** [1916-1918; 1941-1945]; comanditar: preot Paul, primar Corneliu Oprescu (2010); în curtea Şcolii generale Catane ■~**Cătеasca** [1916-1918; 1941-1945]; autor: St. Arganini (1926) – lângă Primăria Cătеasca ■~ **Cireşu** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: M. Grigoriade (1943) – lângă Şcoala generală Cireşu.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 155 locuitori ai comunei Cătеasca, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [106], Al doilea război mondial [48].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, pe teritoriul actual al comunei Cătеasca, au staționat trupe din rezerva Corpului 1 Armată, începând cu data de 14 noiembrie 1916; unități militare subordonate Diviziei 14 și Diviziei 17 Infanterie s-au retras prin comună spre noile aliniamente, fiind întâmpinate de localnici cu „urale, oferindu-le pâine caldă și gogoși, coșuri cu fructe și cu nuci, ulcioare de apă sau sticle de vin".

❖ MEMENTO:

Casa natală a poetului **Ion Bănuţă** – reper cultural semnificativ.

IN MEMORIAM

✪ Erou martir al Revoluţiei anticomuniste din 1989 – **CORDAŞ BENONE-ANDREI** [1967-Bucureşti, 1989 XII 23] – caporal UM 02374; împuşcat mortal pe Şoseaua antiaeriană; înhumat la Coşeri. Sublocotenent post-mortem. **ION FLOREA** [1928- Bucureşti,1989 XII 24] – mic proprietar funciar din Siliştea, împuşcat în cartierul Chitila.

✪ **BADEA DAN** [1824-?] – locotenent colonel, militar remarcabil, a luat parte, în calitate de sergent, la bătălia pompierilor din Dealul Spirii cu turcii [1848]; comandant al Corpului de pompieri din Bucureşti [1868], comandantul Divizionului de pompieri al

detaşamentelor: Ploieşti, Buzău, Giurgiu; participant activ la Războiul pentru Independenţă [1877-1878].

✪ **BĂNUŢĂ ION** [1914-1986], născut în Siliștea – poet, editor; redactor şef la revista „Albina" şi director al Editurii pentru literatură. Autorul volumelor: «Cetatea tăcerii» [1946], «Izvoare» [1956], «La hotarul dintre lumi» [1960], «Am rechemat iubirea» [1962], «Scrisoare către anul 2000» [1963]; «Lacrima diavolului» [1965]. «Copiii de pe Argeş după flori» [1975]; ciclul Panoramelor: «Panorama efemeridelor» [1967], «Panorama templului meu» [1968], «Panorama sărutului» [1969], «Panorama focului albastru» [1972], «Panorama iubirii zugravului» [1974], «Panorama dublului meu» [1976], «Panorama-n dor de Domnişoara Pogany» [1977], «Lacrima diavolului» ş. a.

✪ **VINTILESCU PETRE** [1887-1974] – teolog, prof. univ. Opera: «Cultul şi ereziile» [1926], «Istoria Bisericii Ortodoxe Române» [1930], în colaborare; «Liturghiile bizantine privite istoric în structura şi rânduiala lor» [1943], «Arhitectura bizantină în Principatele Române» [1967] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 95-96; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

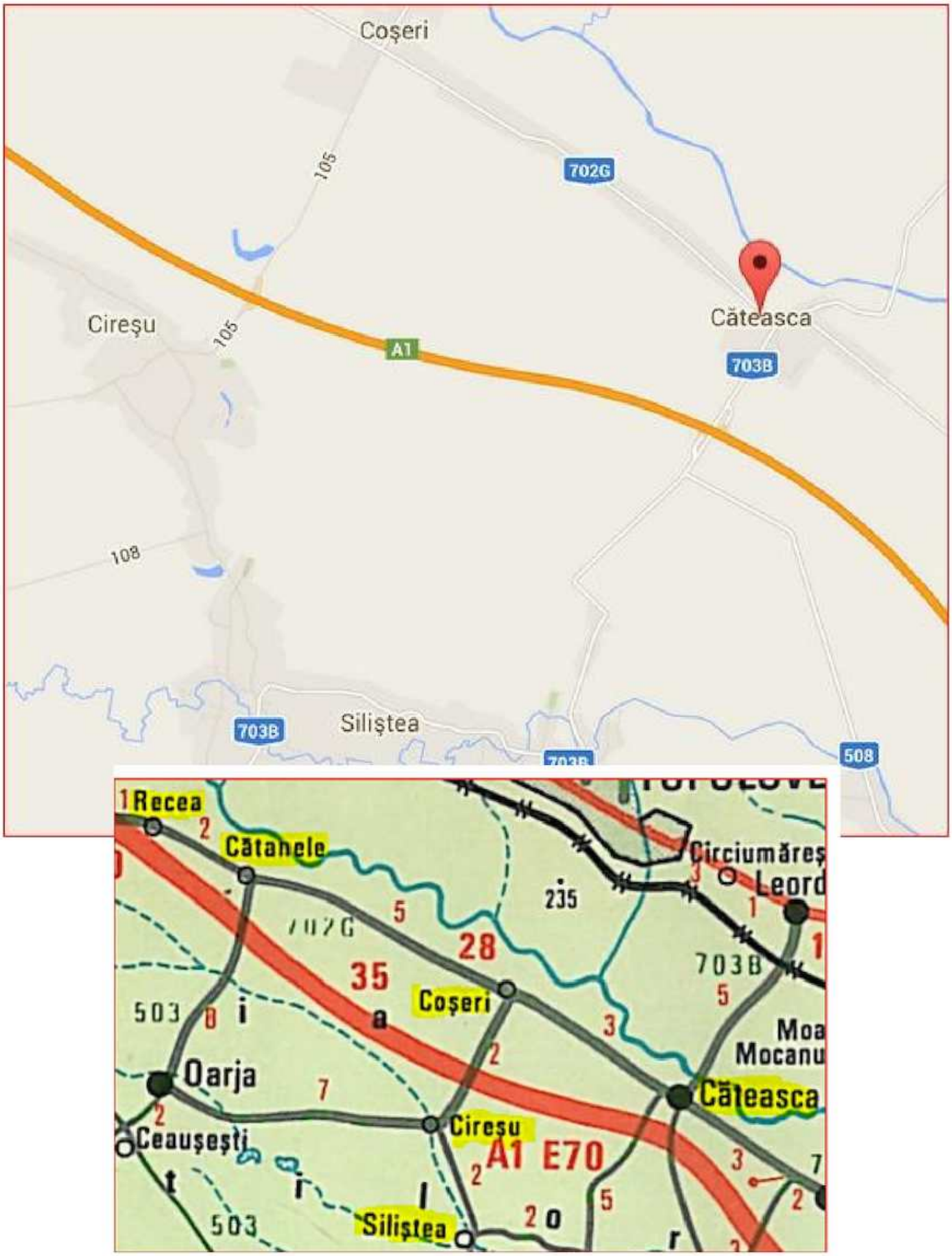
Coşeri
105
702G
Cireşu
105
A1
Cătească
703B
108
Siliştea
703B
508
1 Recea
2
Cătanele
5
28
35
503
Oarja
7
Ceauşeşti
Coşeri
Ciresu
A1 E70
Siliştea
503
235
Circiumăreş
Leord
7038
Moa
Mocanu
Cătească

PRIMĂRIA COMUNEI CĂTEASCA.

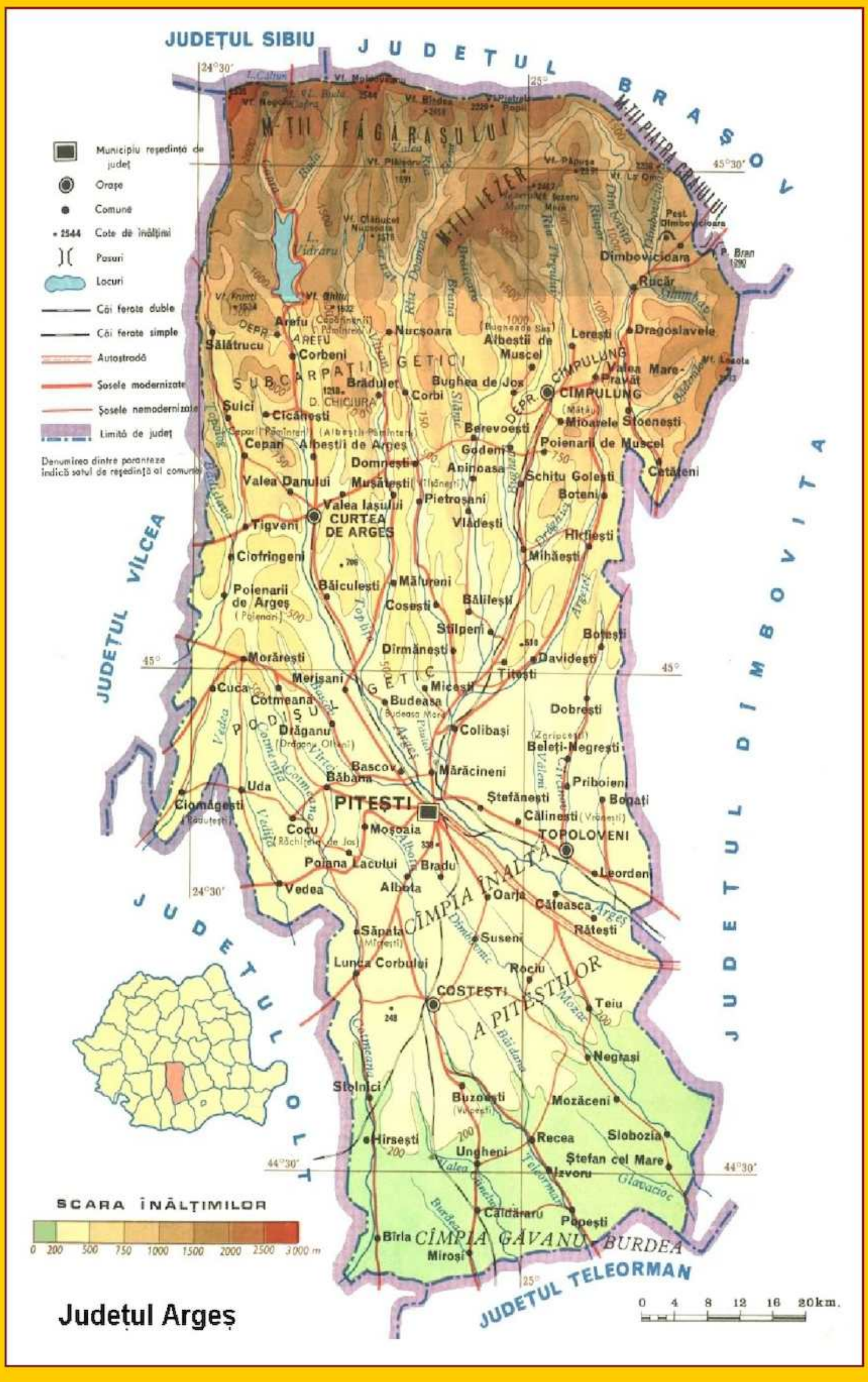

Județul Argeș